

Aan:L.C. van den DikkenbergIn afschrift aan:Provinciale Staten van Utrecht

ONDERWERP	Beantwoording schriftelijke vragen ex. art. 47 RvO provincie Utrecht betreffende vervolgvragen derogatie	TELEFOONNUMMER	+31643416087 dayenne.wamsteeker@provincie-utrecht.nl
DATUM	31-01-2023	DOMEIN/OPGAVE	LLO
DOCUMENTNUMMER	UTSP-67524771-39589	TEAM	NEL
CONTACTPERSOON	Dayenne Geluk-Wamsteeker		

Geachte heer Van den Dikkenberg,

Hierbij ontvangt u onze antwoorden op de vragen die u op 19 december 2022 hebt gesteld.

Toelichting (vragensteller):

We hebben kennisgenomen van uw beantwoording van onze vragen over de beëindiging van de derogatie. Naar aanleiding van deze beantwoording en naar aanleiding van een recente publicatie hebben wij nog een aantal vervolgvragen.

1. U spreekt in uw beantwoording over 'beleid voor een maximale veebezetting voor de grondgebonden veehouderij, waarover binnenkort door het Rijk meer bekend gemaakt zal worden'. Op welk beleid heeft dit betrekking?

Antwoord:

Het Rijk heeft de afgelopen jaren meerdere malen aangekondigd met richtlijnen te komen t.a.v. grondgebondenheid op basis van GVE (GrootVeeEenheden/ha). Zo wordt in de Kamerbrief 'Contouren toekomstig Mestbeleid' van 8 september 2020 de denklijn voor het te ontwikkelen beleid beschreven.

Meer recent kondigt LNV in haar schrijven het genoemde beleid voor grondgebondenheid aan. Zowel in het stuk 'Perspectieven agrarische ondernemers' van 10 juni 2022 als 'Toekomst landbouw' van 25 november 2022. In het schrijven van 25 november 2022 wordt het Landbouwakkoord, dat in 2023 vorm moet krijgen vermeld. Het kabinet wil hiertoe een akkoord sluiten met landbouworganisaties, natuurorganisaties en lagere overheden over de toekomst van de landbouw met afspraken over stikstof, mestbeleid, waterbeleid en andere regels waar boeren aan moeten voldoen. Het (financieel) toekomstperspectief voor de boeren wordt hierin meegenomen. Ook grondgebondenheid is een gespreksonderwerp. Bedrijven krijgen dan tot 2032 de tijd om hun bedrijfsvoering aan te passen en te voldoen aan de gestelde norm uit het Landbouwakkoord.

Toelichting (vragensteller):

We hebben ons verbaasd over de passieve houding van de provinciale lobby op dit dossier. Dit brengt ons tot de volgende vragen:

2. Voert de provincie Utrecht in het geheel geen lobby op landbouwonderwerpen? Als dat wel zo is, waar ligt dan de scheidingslijn tussen provinciale lobby-onderwerpen en de Rijkslobby? Als dat niet zo is, waarom niet?

Antwoord:

Op verschillende manieren hebben wij als provincie veelvuldig overleg met andere provincies en het Rijk over onderwerpen die de agrarische sector aangaan. Wij voeren deze gesprekken altijd met het Utrechts landbouwbeleid als basis en uiteraard altijd in samenhang met het provinciale beleid voor onderwerpen, zoals water, bodem en natuur. De provincie Utrecht streeft naar een agrarische sector die klimaatneutraal, circulair, natuurinclusief én rendabel is.

In de opmerking dat wij een passieve houding zouden aannemen als het gaat om landbouwonderwerpen herkennen wij ons niet. We bekijken wel per (deel)onderwerp naar de mogelijkheden van beïnvloeding en wat de meerwaarde van de provinciale inzet kan zijn. En uiteraard is onze rol richting het Rijk een andere dan die in de richting van de Europese Commissie.

Als het gaat over beleid specifiek voor de agrarische sector noemen wij hier drie recente voorbeelden waar wij inzet op gepleegd hebben:

- Samenwerking met de zandprovincies (Gelderland, Overijssel, Noord-Brabant, Limburg, Drenthe en Utrecht) op de onderwerpen: innovatie, sensoren (meten=weten), monovergisting en precisiebemesting. Via dit samenwerkingsverband zijn ook goede contacten met het ministerie van LNV.
- Nationaal Plan Landelijk Gebied en het perspectief voor de agrarische sector. Een voorbeeld hiervan is de position paper van de provincie Utrecht voor het rondetafelgesprek van de commissie Landbouw, Natuur en Voedselvoorziening van 14 december 2022. In het rondetafelgesprek heeft gedeputeerde Sterk ook aandacht gevraagd voor legalisering van PAS-melders en interimers.
- [IPO Position paper](#) landbouw en voedsel – samenwerken aan perspectief voor agrarische ondernemers. Dit stuk van de 12 provinciën is op 23 november 2022 aangeboden aan minister Adema.

Daarnaast grijpen wij ook de contactmomenten met het Rijk aan om de Utrechtse belangen voor het voetlicht te brengen, zoals het werkbezoek van minister Van der Wal op 25 januari 2023 aan onze provincie.

3. Hoe is de samenwerking tussen de lobby van het Rijk en de lobby van de provincie Utrecht? Wordt hierin afstemming gezocht? Zo ja, waarom gebeurt dit dan niet op een belangrijk dossier als de beëindiging van de derogatie?

Antwoord:

De afstemming tussen het Rijk en de provincies is normaal gesproken goed te noemen. Afstemming waar nodig wordt over en weer gezocht. Derogatie is een onderwerp waar het Rijk de lead heeft en de lobby richting EU heeft gevoerd. Na reactie vanuit de EU heeft het ministerie van LNV de Tweede Kamer geïnformeerd over het besluit middels de brief d.d. 28 september 2022: "Conceptbeschikking derogatie".

Toelichting (vragensteller):

De plek van de beëindiging van de derogatie in de begeleiding door onze landbouwcoaches is voor ons nog onvoldoende helder.

4. Herkent u dat het voor agrariërs veel lastiger is geworden om een verdienmodel te houden op het moment dat de derogatie verdwijnt?

Antwoord:

In aansluiting op de beantwoording van vraag 2 van de eerdere vragen over de beëindiging van derogatie is duidelijk dat de afschaffing van derogatie impact heeft op de bedrijfsvoering van agrariërs. Door de beëindiging van derogatie moeten boeren meer mest afvoeren, of meer grond kopen om hun mest op kwijt te kunnen. Dit brengt extra kosten met zich mee die impact hebben op het verdienmodel. Boeren moeten binnen de nieuwe regels het verdienmodel positief houden. De ondernemer moet zoeken naar extra inkomsten middels bijvoorbeeld ecoregelingen, andere verwaarding van zijn product of een nevenactiviteit. In de afbouwperiode tot 2026 hebben agrariërs de mogelijkheid om in te spelen op de nieuwe situatie waarin derogatie wordt beëindigd. LNV heeft aangekondigd dat er een regeling komt om bedrijven te helpen de overgangperiode te overbruggen. Verder is onder meer de uitkomst van het Landbouwakkoord van groot belang. Waarbij ook een bijdrage van toeleveranciers en afnemers wordt verwacht. Als agrariërs hulp nodig hebben bij de inpassing van deze nieuwe ontwikkeling in de bedrijfsvoering kunnen zij gebruik maken van adviseurs, zoals bijvoorbeeld onze plattelandscoaches.

5. Welk toekomstperspectief kunnen de landbouwcoaches agrariërs bieden waarin een verdienmodel rond te krijgen is, zonder gebruik te maken van de derogatie?

Antwoord:

Zoals in de eerdere beantwoording over derogatie aangegeven werken de plattelandscoaches onafhankelijk van de provincie en vraaggestuurd. De plattelandscoaches adviseren op basis van de vragen die leven bij de agrarisch ondernemers in de provincie. Een aspect hierin kan zijn: wat zijn de mogelijkheden voor een toekomstbestendig verdienmodel? De plattelandscoaches denken mee en adviseren de ondernemer in zijn of haar specifieke (bedrijf)situatie.

Een goed verdienmodel is essentieel voor het toekomstperspectief van een agrarisch ondernemer. Er zijn verschillende paden te bewandelen, zoals ook benoemd door minister Adema in zijn brief van 25 november 2022. Zowel de omgeving, de gezinssituatie alsook de interesse van de ondernemer heeft een grote invloed op de mogelijke richtingen. De volgende paden lijken mogelijk.

- Doorontwikkeling met hightech gesloten systemen (emissiearme stalsystemen), hightech open systemen – gezonde bodems en minimale emissies (zoals precisielandbouw), extensievere productiewijze – vooral in gebieden waar emissies sterk verlaagd moeten worden of waar keuzes vanuit het water- en bodemsysteem vragen om extensiever landgebruik en daarnaast toepassing van managementmaatregelen om emissies te beperken.
- Omschakelen: naar biologische landbouw en natuurinclusieve landbouw, produceren van hernieuwbare energie: vergisting van mest, telen biobased bouwmaterialen, natuurbeheer en natuurontwikkeling. Vaak wordt deze vorm gecombineerd met multifunctionele landbouw en/of verbredingsactiviteiten.
- Verplaatsen van het bedrijf.
- Stoppen, er komen regelingen met een ruimhartige vergoeding, om boeren die willen stoppen financieel te ondersteunen.

Binnen de gebiedsgerichte aanpak willen we als provincie gezamenlijk met alle gebiedspartners op zoek naar een passende toekomst voor alle agrarische bedrijven, waarbij de gestelde doelen gehaald kunnen worden.

(vragensteller):

Pijnlijk is dat aan de basis van de afschaffing van de Nederlandse derogatieregeling meetgegevens voor nitraat liggen die onder vuur liggen door een [recente publicatie](#) van de Stichting AgriFacts. Bij de beantwoording van deze vragen willen we u verzoeken niet door te verwijzen naar externe partijen, maar indien nodig zelf contact opnemen met deze partijen om ons van een gedegen antwoord te kunnen voorzien.

6. Bent u op de hoogte van deze publicatie?

Antwoord:

Ja, deze publicatie is ons bekend.

Voor de beantwoording van vragen 7 tot en met 11 is contact opgenomen met het RIVM.

7. Wie is volgens u verantwoordelijk voor het opzetten van een meetnet en voor het aanleveren van meetgegevens?

Antwoord:

Voor de nitraatrichtlijn verzorgt het RIVM de monitoring en uitlevering van de meetgegevens aan Europa. De provincies beheren en monitoren het KRW-grondwatermeetnet (dit is een ander meetnet dat niet voor de derogatie gebruikt wordt).

In Nederland zijn er verschillende grondwatermeetnetten waarin op verschillende dieptes de grondwaterkwaliteit wordt gemonitord. Dit zijn het landelijk meetnet effecten mestbeleid (LMM), het landelijk meetnet grondwaterkwaliteit (LMG), het provinciale monitoringprogramma grondwaterkwaliteit (PMG) en de monitoring rondom winningen voor de drinkwaterproductie (REWAB) (Feitenrapportage grondwaterkwaliteitsmeetnetten (rivm.nl)).

In Nederland wordt, om te kijken naar de effecten van het mestbeleid (LMM), water bemonsterd dat uit de wortelzone komt. Afhankelijk van de diepte van het grondwater ter plaatse wordt een monster genomen van drainwater, grondwater of bodemvocht. Het grondwaterpeil in de Zandregio ligt normaliter gemiddeld op 1,5 m diepte, drains liggen meestal op 1 m diepte en als het grondwater dieper dan 5 m zit, dan meet het RIVM bodemvocht tussen 1,5 en 3,0 m diepte. Alle metingen vinden plaats op landbouwpercelen. Ongeveer 450 agrarische bedrijven werken hieraan mee.

Naast deze ondiepe meetpunten direct bij agrarische bedrijven in het LMM, wordt er ook dieper grondwater gemeten (ongeveer 10 en 25 meter diepte). Dit zijn de meetpunten van het Landelijk Meetnet Grondwaterkwaliteit. Deze meetpunten zijn niet ingericht om direct te kijken naar uitspoeling van landbouwpercelen naar het grondwater, maar zijn bedoeld om een algemeen beeld te geven van de ontwikkeling van de ondiepe en middeldiepe grondwaterkwaliteit in Nederland. Om die reden bevat dit meetnet ook meetpunten in natuurgebieden en andere gebieden zoals stedelijk gebied. In de waterrapportage wordt duidelijk onderscheid gemaakt welke meetpunten van dit meetnet wel beïnvloedbaar zijn door de landbouw en welke niet.

Het REWAB meetnet tenslotte, monitort de kwaliteit bij grondwaterwinningen voor de drinkwatervoorziening.

In de Nitraatrapportage aan de EU wordt voor grondwater gerapporteerd over de resultaten uit de meetnetten LMM, LMG en REWAB. (Landbouwpraktijk en waterkwaliteit in Nederland; toestand (2016-2019) en trend (1992-2019) (rivm.nl)), aangeboden op 23 november 2020 (Mestbeleid | Tweede Kamer der Staten-Generaal). Hiermee wordt dus voor grondwater gerapporteerd over zowel de effecten van het mestbeleid (via de resultaten uit het LMM) als meer algemeen de ontwikkeling van de grondwaterkwaliteit (LMG en REWAB). In de Nitraatrapportage zijn de resultaten voor de punten in landbouwgebieden verder uitgewerkt en de resultaten voor de meetpunten in andere typen gebieden (natuur en overig) niet. De opgaven voor deze typen gebieden worden uitgewerkt in de Stroomgebiedbeheerplannen die worden opgesteld voor de Kaderrichtlijn Water.

8. Kunt u toelichten waarom meetgegevens uit stedelijke omgevingen mee zijn genomen in deze waterrapportage?

Antwoord:

In de waterrapportage zijn alle meetpunten uit het Landelijk Meetnet Grondwaterkwaliteit meegenomen om een totaalbeeld te schetsen over de grondwaterkwaliteit in Nederland. In de rapportage is echter wel duidelijk onderscheid gemaakt tussen de meetpunten die wel beïnvloedbaar zijn door de landbouw en welke

niet.

De meetgegevens die niet beïnvloedbaar zijn door de landbouw zijn dus niet meegenomen in de cijfers op basis waarvan de EU heeft besloten derogatie te beëindigen.

9. Wat vindt u van het gegeven dat slecht scorende meetpunten vooral op locaties als een hondentoilet, een woonwijk, een villawijk en een industrieterrein liggen?

Antwoord:

De meetpunten in het Landelijk Meetnet Grondwaterkwaliteit (LMG) zijn zodanig gekozen dat ze een zo representatief mogelijk beeld geven van de grondwaterkwaliteit in Nederland op ongeveer 10 en 25 m diepte, waarbij rekening wordt gehouden met bodemtype, bodemgebruik en de geohydrologische situatie. De achtergronden over het LMG zijn beschreven in Landelijk Meetnet Grondwaterkwaliteit | RIVM.

Zoals beschreven bij vraag 7 maken de meetpunten buiten landbouwgebied geen deel uit van de beoordeling van de toestand en trend voor de door landbouw beïnvloede locaties in de Nitraatrapportage. De resultaten van deze meetpunten zijn wel, als aparte categorie, gerapporteerd in de Nitraatrapportage.

10. Klopt de constatering van Stichting AgriFacts dat de Europese Commissie nitraat uit stedelijke bronnen bij de landbouw op de rekening zet? Zo nee, waarom niet?

Antwoord:

Deze meetpunten maken, zoals beschreven bij vraag 7, geen deel uit van de beoordeling van de grondwaterkwaliteit op de mate van verontreiniging uit agrarische bronnen en het vaststellen van de effecten van het mestbeleid.

11. Kunt u uitleggen hoe deze gegevens de basis kunnen vormen van de beëindiging van de Nederlandse derogatie?

Antwoord:

Zie antwoord bij vraag 10.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen